

2. UVOD

Kod nas je još uvek velika nepoznanica funkcionisanje finansijskog tržišta, posebno tržišta kapitala, što ne čudi, uzevši u obzir činjenicu da smo se od skora preorijentali na tržišnu ekonomiju i da smo još u procesu tranzicije.

Banjalučka berza, poslednjih nekoliko godina, počela je da se pojavljuje u svom pravom svetlu i to kao institucija koja se bavi relokacijom kapitala od onih koji imaju višak do onih kojima je taj kapital potreban za dalje napredovanje i razvoj. Još jedna od funkcija berze je da predstavlja pandan bankarskoj štednji i oplodnji kapitala posredstvom kamatnih stopa. Posredstvom berze možete oploditi vaš kapital po mnogo većim stopama nego što su bankarske kamate, a pri tom, ne izlažući se većem riziku.

Investiraj ↔ Profitiraj

Bilo da ste pravno ili fizičko lice, već iskusni investitor koji je upozant sa dešavanjima na tržištu kapitala ili se tek upoznajete sa finansijskim tržištem i njegovim funkcionisanjem, tim **brokera i stručnih savetnika** su vam uvek na raspolaganju bilo da izvrše odluku ili da pomognu u donošenju iste.¹

Osim rutinskih **brokerskih poslova**, koji sadrže:

1. otvaranje i vođenje vlasničkih računa hartija od vrednosti kod Centralnog registra, depoa i kliringa hartija od vrednosti,
2. otvaranje i vođenje trgovačkog, založnog, repo računa hartija od vrednosti,
3. prijem i iznošenje na Berzu naloga za prodaju/kupovinu akcija i obveznica,
4. otvaranje računa za deponovanje hartija od vrednosti,

Na raspolaganju je i potpuna pomoć brokerskog tima u izboru strategije investiranja i akcija za kupovinu, u izboru trenutka kupovine i prodaje akcija uz kompletnu analizu finansijskih pokazatelja kompanije čije akcije kupujete kroz portfolio investiranje.

Tržište kapitala u Republici Srpskoj ima važne funkcije. Prvenstveno, tržište je mehanizam koji omogućava prenos sredstava koja se mogu investirati od ekonomskih subjekata s finansijskim viškom prema onima sa finansijskim manjkom.

Ovo se postiže prodajom vredonosnih papira – dionica ili obveznica – onima koji imaju višak sredstava. Kao rezultat preduzeća, vlade lokalne vlasti nadnacionalne organizacije i slično, imaju pristup većim količinama kapitala nego što bi bio raspoloživ da se moraju osloniti isključivo na stvaranje vlastitih izvora.

To je takozvano primarno tržište gdje se ugovaraju nove emisije trajnog kapitala ili zaduženja u obliku potpuno novih emisija kapitala ili u obliku ponude

¹ A. Hamilton (1986) The Financial Revolution , Penguin Books, London.

postojećim investitorima. U bilo kojem slučaju zainteresovana organizacija dobiva svjež novac u zamjenu za finansijsko potraživanje.

Za preduzeće finansijsko potraživanje može biti u obliku trajnog kapitala (dionice) ili možda zaduženja (obveznice) dok državne vlasti Republike Srpske redovno emitiraju obveznice. Kotirati na berzi Vredonosnih papira glavna je prednost preduzećima koja su na berzu uvrštena kada trebaju dodatni kapitalpremda, kao što ćemo vidjeti, to se ne događa u tako velikom obimu kao što se predstavlja.

Druga funkcija tržišta kapitala u Republici Srpskoj možda je predmet veće pažnje- ono djeluje kao sekundarno tržište za vredonosne papire koji su mogli biti emitovani u prošlosti.

Tržište dozvoljava vlasnicima dionica ili obveznica da ih prodaju brzo i tako osigurava stepen likvidnosti koji inače ne bi bio izvodljiv . Postojanje sekundarnog tržišta čini djelovanje primarnog tržišta efikasnijim.

Odlučujući o investiciji u ova specifična finansijska sredstva , investitor osjeća sigurnost da nije sputan, već može pretvoriti svoje ulaganje ponovo u novac u bilo koje vrijeme.

Sekundarno tržište, drugim rečima , omogućuje neprekidno realokaciju finansijskih sredstava između različitih investitora, dozvoljavajući jednim da prodaju takva sredstva dok drugi mogu koristiti svoj višak sredstava da bi ih kupili.

Glavni korisnici tržišta kapitala u Republici Srpskoj su preduzeća, vlada i banke. Ovaj rad razmatra finansije preduzeca i identficira razne vredonsne papire koje emituju preduyeća.

- berzanskog prometa
- vanberzanskog prometa

Dva poslova na finansijskom tržištu možemo podijeliti na:

- primarni ili početni - u ovom slučaju
- sekundarni ili nastavni

Tržište kapitala je institucionalno organizovan prostor sa svim potrebnim uslovima neophodnim za njegovo funkcionisanje. Na tom prostoru organizovano se vrši promet i ulaganje u kapitalom i utvrđuje cijena kapitala.

Za razliku od tržišta novca, tržište kapitala u svim zemijama tržišne privrede je sekundarnog karaktera.